

Dr Molnár Imre – MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NAGYKÖVETSÉGE, VARSÓ

Szociológus, történész. Ipolyságon született 1956. nov. 26-án. Nős, négy gyermek édesapja. 1986-ban az ELTE BTK-án diplomát, majd egyetemi doktori (1994), és kandidátusi (1998) fokozatot szerzett. 1986-1988 között a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban, 1988-1990 között a Magyarországi Kutató Intézetben, 1990-1993 között a Miniszterelnöki Hivatal Határon Túli Magyarok Hivatalában, 1993-1998 között pedig a Teleki László Alapítvány Közép-Európa Intézetében dolgozott. 1998-tól a Magyar Külügyminisztérium (jelenleg a Magyar Köztársaság Varsói Nagykövetségének) tanácsosa. Több, a szlovákiai magyarság történelmével foglalkozó cikk, tanulmány és könyv szerzője, szerkesztője. Egyetemi tanulmányai kezdetétől foglalkozik Esterházy János munkásságának kutatásával. Erre vonatkozó főbb munkái: Esterházy János életútja. Regio, 1990. 2. sz. ; Adalékok Esterházy János és a szlovákiai magyarság második világháború alatti ellenállásához. In: Fejezetek a nemzeti ellenállás történetéből. Bp., 1994. Esterházy János tevékenysége a szlovák parlamentben (1939-1943). In.: Esterházy János emlékkönyv. Bp., 2001.; Esterházy János: Cselekedjünk mindnyájan egyetértésben és szeretetben. Cseh-Szlovákiai Magyar Füzetek. Pozsony, 1992. (kötetszerk. Kövesdy Jánossal); Esterházy János. Életrajz. Nap Kiadó, Dunaszerdahely, 1996.; Esterházy János: A kisebbségi kérdés. Bp., 2000. (szerk.); Esterházy Emlékfűzet, az EJEB fennállásának 15. évfordulója alkalmából, Budapest RSZ, 2006 (szerk.): Kegyelem életfogytig, Esterházy János szenvedéstörténetének dokumentumai Mycielskiné Esterházy Mária feljegyzései alapján, Szeged, METEM, 2008. Esterházy János élete és mártírhalála, Méry Ratio, 2010, Budapest, Az igazság szabaddá tesz (Boldog Jerzy Popieluszko lengyel mártírpap élete és halála) METEM, Szeged, 2010. Idegennyven megjelent művei: Zdradzonny bohater. János Esterházy 1901-1957. Warszawa, Fronda, 2004. Omilosteny na smrt, METEM, Szeged, 2010, Ulaskawiony na smierc, Wiesz, Warszawa, 2010

Miközben a Lengyelországban dúló kemény belpolitikai harc úgy tűnik nem kíméli a 2010. április 10-i szmolenszki köztársasági elnöki gép katasztrófája nyomán szinte felfoghatatlan mélységű nemzeti gyász és közös emlékezés egy ideig meglévő pártok feletti egységét sem, Tatabányán, a helyi civil szervezetként működő Független Tatabányai Védegyelet kezdeményezésére kettős emlékmű felállítására került sor. A CS. Kiss Ernő országos elismertségű falfaragóművész által készített gyönyörű emlékoszlopon a következő felirat olvasható lengyel és magyar nyelven:

„Emlékezünk a Katynban mártírhalált halt huszonkétezer lengyel hazafira – 1940.

Lech Kaczynski államelnökre és társaira, akik életét útban Katyn felé repülőbaleset oltotta ki – 2010”.

E nemes kezdeményezés mellé, a helyi lengyel kisebbségi önkormányzat, számos tatabányai polgár, illetve magyar-lengyel honvéd hagyományörző csoportok is csatlakoztak. Az esemény méltán keltett viszhangot a lengyel közvélemény körében, s nagymértékben erősítőjévé vált a magyar-lengyel barátság ezeréves hagyományának is. Akik nem ismerik közelebbről a városban tevékenykedő Védegyelet eseményekben gazdag tevékenységét (melyről bővebben a www.petrasz.hu honlap számol be), nem tudhatják, hogy e példa-

adó kezdeményezés nem kevésbé nemes előzményekre tekint vissza. A tatabányai polgárok, más magyar települések lakóihoz hasonlóan, már a szmolenszki repülőgépkatasztrófa napján spontán megemlékezést tartottak itt a városban. Ennek a szolidaritási rendezvénynek a képeit, más magyar rendezvényekéhez hasonlóan a lengyel TV is közzé tette.

Az április 10-én elhunyt lengyel köztársasági elnök és kíséretének emlékére tartott megemlékezésre itt Tatabányán Esterházy János nemrég felavatott egészalakos szobránál került sor. Köztudott, hogy a lengyel édesanyától született magyar gróft elhurcolása után, a moszkvai lubjankai börtönben, azért ítélték 10 év gulagban letöltendő kényszermunkára, mert úgymond azt a „hazug rágalmat terjesztette”, hogy a Katynban, németek által feltárt tömegsírokban található lengyeleket a szovjet NKVD végezte ki. Esterházy, amikor az 1943-as feltárás után elítélte ezt a szörnyű tömegmészárlást, még nem tudhatta, hogy a Katynban és más kivégzőhelyeken lemészárolt 22 ezer lengyel katonatiszt között két magyar honfitársunk, név szerint Korompay Emmanuel Aladár professzor és Kuehnel Oszkár Rudolf is ott volt. Ha bevallották volna: ők magyarként kerültek orosz fogságba, feltételezhető, hogy a szovjet ügynökök talán el is engedték volna őket, hisz Magyarország és a Szovjetunió között ekkor még nem lépett életbe a hadiállapot. Ők azonban lengyel bajtársaik mellett maradtak „az utolsó golyóig”. Esterházy ezt a tényt nem tudva is, gondolkodás nélkül felemelte szavát, s az általa kiadott újság, a Magyar Hírlapban, vezércikkében ítélte el a kegyetlen népirtást.

A Tatabányai Védegyelet tagjai és mások, akik Esterházy Jánosnak 2008. október 5-én Tatabányán szobrot emeltek, nem

gondolhatták, hogy rövidesen egy újabb emlékművet kell felállítaniuk, hisz a szmolenszki légi katasztrófa legfőbb áldozata, az a Lech Kaczynski volt, aki lengyel köztársasági elnökként Esterházy János életművét az egyik legnagyobb rangú lengyel állami kitüntetéssel ismerte el 2009-ben. E kitüntetésében nagy szerepe volt Esterházy kátni áldozatokkal vállalt szolidaritásának és a többek között ezért is elszenvedett későbbi börtönkálváriájának is.

Lám ennyire összeérnek a történelmi sorsok kulisszái itt a mi térségünkben. Elgondolni is nehéz, mennyi egymástól elválaszthatatlan eleme van csak legújabb kori történelmünknek is. Azért is vagyunk kötelesek megismerni a velünk együtt élő népek nemzetek sorsát, történelmét, hogy az összefüggések megismerésének fényében tegyük mérlegre napjaink történéseit és ezáltal helyes értékrendet tudjunk felállítani jelenünk világában is.

Itt, a Közép-Európa térségében különösen sok összefüggést mutat egymással a magyar-lengyel barátság történelme is, melynek XX. századi vonatkozásait (más a csak a frissen felszentelt tatabányai emlékmű kapcsán is) érdemes egy kicsit közelebbről is szemügyre venni.

Bár a versailles-i békerendszer több mint 125 éves felosztottság után ismét önálló államként adta vissza a lengyel nemzet függetlenségét, a lengyel nemzet nagyjai nem feledkeztek meg a Magyarországot Trianonban ekkor sújtó tragédiáról és számos, ekkor született történelmi és irodalmi jelentőségű műben adták tanújelét a magyarokkal való együttérzésüknek, szolidaritásuknak.

De a fiatal lengyel államot - amely az újjászületése utáni első időszakban, úgy tűnt jószerevel védekezésképtelennek bizonyul - a könnyű préda reményében, 1920 tavaszán lerohanta a szovjet Vörös Hadsereg. A

bolszvik erők jószerével az ország közepéig eljutottak. Az ország vezetője, a legendás Pilsudski marsall itt tudta csak ellentámadásra átrendezni csapatait. Ha a bolszvikok győznek, Lenin örösei akadálytalanul jutnak el Berlinig, ahol a német szociáldemokratákkal és kommunistákkal egyesülve már fél Európát kézre keríthették volna. Valódi céljuk ez volt, sőt ennél is több, az egész Európa bekebelezése. 1920. augusztus 12-én Lenin, a Komintern francia küldöttsége előtt beszélve elmondta: „Igen, a szovjet egységek már ott vannak Varsóban, s rövidesen miénk lesz egész Németország. Ezt követően újra elfoglaljuk Magyarországot, Bécsot, majd a Balkánt állítjuk szembe a kapitalizmussal. Megrázzuk Olaszországot is. A burzsuj Európa már minden eresztékében recseg-ropog.” Magyarországot, a tervek szerint a Lemberget elfoglaló, kelet-ukrajnai sereg, a dél-keleti front 3-6. hadseregének kellett volna „újra” elfoglalnia.

De az épp 90 évvel ezelőtt, 1920. augusztus 12-25 között zajló, máig Visztula menti csodának nevezett ütközet-sorozatban, a lengyel marsall seregei megalázó vereséget mértek a bolszvik hadakra, s fejvesztett menekülésre készítették azokat. Európa elfoglalásának bolszvik terve így összeomlott egy időre.

Az Európa jövőjét is meghatározó sikeren komoly szerepe volt annak a magyar fegyverszállítmánynak, amelyben Horthy Miklós kormányzó, több egymást követő alkalommal, többek között 60 millió lőfegyver töltényt (és egyéb hadifelszerelést) juttatott el Lengyelországba. A lengyelek ekkor még nem rendelkeztek fejlett fegyvergyártó iparral. A magyar fegyverszállítmány, bár annak útjába a szovjetekkel szimpatizáló csehszlovák kormány blokádot állított, kerülő úton, de mégis eljutott lengyel földre, s néhány nappal az

ütközet előtt, már a Varsót védő katonák rendelkezésére állt. A megalázó vereséget szenvedő Vörös Hadsereg politikai tisztjét akkor Joszif V. Dugaszvilinek hívták, aki Sztálinként sem felejtette el soha azt a szégyenletes vereséget, amely élete végéig tartó lengyel gyűlöletének is forrása volt.

1939-ben a hitleri Németországgal megkötött szégyenletes Molotov - Ribbentrop paktum után, Sztálin elérkezettnek látta az időt a revánsra. Az ország szeptember 1-én bekövetkezett németek általi általános letámadása után, a Lengyel Hadsereg vezetői, nem ismerve a német-szovjet paktum (országuk felosztásáról rendelkező) titkos záradékát, megkezdték a visszavonulást, hogy a hátszobából, a hadsereg erőit újrendezve ellentámadást hajtsanak végre a németekkel szemben. Ekkor, két héttel a német támadás után, (szept. 17-en) támadta hátba a Vörös Hadsereg újra Lengyelországot. A lengyel tábornoki kar, a katonai szempontból teljesen reménytelen helyzet láttán azt a parancsot adta ki, hogy a lengyel katonák ne vegyék fel harcot a szovjet erők ellen. Mindezt abban a hiszemben tették, hogy a lengyelek így külföldre jutva mielőbb csatlakozhatnak egy Hitler-ellenes európai koalícióhoz. S mivel a szovjet katonai vezetés erre több alkalommal is ígéretet tett, a lengyel katonák, harc nélkül adták meg magukat és tömegesen estek szovjet fogságba.

Az így fogságba került lengyel katonák összlétszámuk mintegy 250 ezer főt tett ki. Rajtuk kívül, mintegy 1,5 millióra tehető a Vörös Hadsereg által ekkor elfoglalt területekről a Szovjetunió belsejébe deportált civil lengyel lakosság létszáma. A deportálásokat, az NKVD osztagai biztonsági érvekre hivatkozva hajtották végre. A fogságba esett lengyel katonákat ezt követően az NKVD tisztjei, gondos szelektálás

után különböző gyűjtőtáborokba csoportosították. Ezek közül három nagy tábor nevét érdemes megjegyeznünk: (a katyni tömegsírok melletti) Kozielsk, (a Charkowhoz közeli) Starobielsk és (a Moszkva alatti) Ostaszkow táborokba elkülönített sok ezer lengyel tisztnek egy közös jellemzője volt. Mindannyian magasan kvalifikált lengyel értelmiségiek voltak, akiket többnyire tartalékos tisztként hívtak be a hadseregbe. A Katynban, első alkalommal 1943-ban, a németek által feltárt tömegsírokhoz legközelebbi, kozielski, 4500 fős foglyótáborban például 21 professzort és egyetemi tanárt, 300 orvost, több száz ügyvédet, több száz mérnököt, több száz pedagógust, újságírókat és irodalmárokat, több száz iparost és kereskedőt zártak össze. Az említett két másik, a starobielski és ostaszkowi táborban is hasonló volt a foglyok szociális rétegződése.

A többi már tudjuk. Az 1940. március 5-én kelt, Sztálin Berija, Malenkov, Molotov, Kalinyin azaz a legfelsőbb szovjet vezetők által aláírt hadiparancs utasítást adott az elkülönített lengyel foglyok kivégzésére. Fontos tudni, hogy nem egy általános parancsról van szó, hanem egy célra létrehívott, „NKVD szakemberek” által gondosan kiválogatott, majd névszerinti listákba foglalt személyek likvidálására vonatkozó utasításról. Tehát az alaposan kitervelt, hónapokon át tartó munkával előkészített folyamat, az NKVD-és tiszték által működtetett halálgyárak által egy egész nemzet vezetőrétegének kiirtását határozta el és hajtotta végre kegyetlen hidegvérrel. Ez a „csak” **emberi**, vagy inkább sátáni kegyetlenséggel végrehajtott hóhéri büntény joggal sorolható a népiirtás kategóriájába, s lényegi formájában és kivitelezésében is csak a náci koncentrációs táborokban végrehajtott gaztettekkel

rokonítható. Nem véletlenül fogalmaz úgy az egyik kortárs lengyel közíró, hogy Auschwitz és Katyn, ugyanannak a kegyetlen és esztelen, ember és Isten ellenes hatalmi örületnek a két arculatát jelenti. A táborokba zárt lengyel katonák, valamilyen megmagyarázhatatlan okból kifolyólag, hittek fogva tartóiknak. Nap, mint nap várták a szabadulás lehetőségét, s tervezték a továbbutazást. Ha szovjet őrzőik ezt kérték, tisztai becsületszavukat adták, hogy nem szöknek meg, s azt be is tartották akkor is, ha erre, mármint a szökésre lehetőségük adódott volna. Többük hozzátartozói az üldözés elől, menekülteként Magyarországon kaptak befogadást. Nem egy kivégzett tiszt zsebében ott lapult a szerettei által Magyarországról küldött utolsó levél vagy képeslap.

Az életüket tömegsírba löve befejező lengyel tiszték hozzátartozói (csakúgy mint az egész társadalom) elől évtizedeken keresztül elhazudták az igazságot, s ezzel nemcsak a néhai foglyokat, hanem emléküket is kegyetlen likvidálásra ítélték. Paradox módon azonban, a hozzátartozók részére éppen ez az elhallgattatott igazság jelentett némi reményt, hisz ennek árnyékában azt gondolhatták, hogy a valóság talán mégsem olyan kegyetlen, mint amiről a fáma szól, s eltűnt hozzátartozójuk előbb-utóbb mégis előkerül majd valamely szovjet kényszertábor mélyéről. Az idő múltával a remény helyét azonban egyre inkább a gyász, a fájdalom, illetve a mérhetetlen és jóvátehetetlen igazságtalanság miatt érzett kétségbeesés vette át.

Katyn oka, a már említett sztálini boszorzú mellett Lengyelország szovjetizálásának előkészítése is volt egyben. Ennek első lépéseként az ún. régi rendszer úri, reakciós értelmiségi és polgári rétegét kellett eltávolítani az útból. S bár e nemzeti

tragédia valódi ok-okozati összefüggéseinek tisztázására, a kellő dokumentáció hiányában máig nem került sor, az azonban elmondható, hogy ilyen vagy olyan formában a kommunisták ezt a népirtást, minden általuk lefoglalt, (einstandolt) kelet- és közép-európai országban - így Magyarországon is - könyörtelenül végrehajtották. A hatalomhoz vezető útjuk vérrel és kegyetlenséggel volt kikövezve, írta róluk Márai Sándor.

Olyan tények ezek, melyeket örökre fel kell vésni az emberi emlékezet falára. Többek között ez volt az oka annak is, hogy a néhai lengyel elnök Lech Kaczynski és kísérete, a népirtás 70. évfordulóján, ott, a katyni tömegsírok helyszínén akart megemlékezni e szörnyű nemzeti tragédia áldozatairól. Őt és 95 társát tehát egy egész nemzet nevében végzett kegyeleti aktus, egy hazafias kötelesség teljesítése közben érte a váratlanul bekövetkező tragikus halál. S bár a II. világháború utáni időszak legnagyobb lengyel nemzeti tragédiájának nevezett légi szerencsétlenség valódi ok-okozati összefüggéseinek feltárása máig nem fejeződött még be, az máris elmondható, hogy a szmolenszki katasztrófa áldozatait, már e szörnyű tragédia másnapján a hazaszeretet, a nemzeti emlékezet hőseinek titulálták Lengyelországban.

Nem csoda, hogy ez az emberi ésszel felfoghatatlan és döbbenetes katasztrófa a hazáról, nemzetről, a nemzet iránti kötelesség fogalmáról szóló, máig tartó polémiát indított el a lengyel társadalom köreiben. E polémia legfőbb tanúságát egy mondatban (némileg leegyszerűsítve) talán úgy lehetne összefoglalni, hogy korunk globalizációs törekvéseivel ugyanúgy nem lehet kitörölni egy nép tudatából a nemzeti értékekhez való ragaszkodást, miként a szörnyű katyni tragédia emlékét sem

lehetett likvidálni az elmúlt 70 év során sem. Mert az igazság, mint a tömegsírban felszínre bukkanó, golyóval átlukasztott koponya, végül mindig napvilágra kerül. Csak legyen kellő lelki ereje és tartása az utókornak, a múlt föld mélyéről felszínre kerülő történelmi tények összefüggéseinek feldolgozására és helyes értékelésére.

Mert nekünk, lengyeleknek és magyaroknak - a körülöttünk élő más népekkel és nemzettöredékekkel együtt - közös sorsunk és felelőségünk az is, hogy ilyen megüszkösödött, feledésre ítélt igazságdarabokból kell összeraknunk múltunkat, s ebből az igazságból kiindulva kell visszatalálnunk a saját utunkhoz, küldetésünkhöz mely a jövőbe vezethet minket. Mulandó ideológiai divatok homokvárai helyett csak e vérrel, a mártírjaink hitével és áldozatával átitatott és megpecsételt igazság és hazaszeretet sziklájára építhetjük fel jövőnket.

Annyi jogunk van, amennyit kiharcolunk magunknak, hangzott egykor a reformkori mondás igazsága, melyhez magyar - lengyel párhuzamos sorsfordulóinkat szemlélve csak annyit tehetünk hozzá, hogy utódaink létét veszélyeztetjük vagy tesszük vérszegénnyé akkor, ha lemondunk múltunk igazságának feltárásáról, s ezzel együtt értékeinek megőrzéséről.

Kinek, kinek annyi jut a hazából, amennyivel azonosulni tud belőle, líráiban szólva, amennyit szeretni tud belőle. Azonosulni azonban csak a maradandó értékekkel lehet és érdemes. S hitem szerint a hazaszeretet (a felebaráti szeretet egyik változataként), a hazáért hozott mindennemű áldozatvállalással együtt, ugyanilyen maradandó értéket jelent. Jövőnk tehát, annyira lesz maradandó, olyan igaz értékeket hordoz majd, amilyeneket mi, ma élők a múltunkból megőrzünk és

továbbadunk az utánunk jövő generációk számára. S ezzel lényegében nem teszünk mást, mint segítünk, nekik, az utánunk jövőknek jobban szeretni saját hazájukat.

Ezért is tartozunk külön köszönettel, a tatabányai polgároknak, s különösképp a Védegylet, illetve a hozzá csatlakozó helyi lengyel kisebbségi önkormányzat tagjainak példaadó bátorságáért, hogy az ország első egészalakos Esterházy János emlékműve után, most ismét elsőként, teljesen megérdemelten állítottak emléket a katyni-szmolenszki, kettős tragédia áldozatainak is. Nagyszerű példáját adták ezzel a magyar-lengyel évezredes barátság és összetartozás máig ható erejének. Nemes cselekedetüket, a néhai Lech Kaczynski köztársasági elnök fivére, Jaroslaw Kaczynski külön levélben köszönte meg. A levelet a lengyel Szejm képviselői kézbesítik, akik magyar parlamenti képviselőkkollégáikkal, szeptember első napjaiban együtt koszorúzzák meg a tatabányai katyni-szmolenszki emlékművet és Esterházy János szobrát. Az emlékműállítás kezdeményezőinek és a varsói magyar nagykövetségnek küldött számos egyéb lengyel köszönetnyilvánításból az alábbiakban, egy, ugyancsak a lengyel Szejm képviselői köréből érkezett köszönőlevelet teszünk közzé.

Lengyel testvéreinktől ugyanis érdemes lenne megtanulnunk azt is, hogy nem szabad megengedni, hogy egyetlen életáldozat, egyetlen, a haza szolgálatának nemes céljáért kiontott csöppnyi vér is a feledés homályába vesszen, bárhol és bármikor hullott is az a földre.

Mert ha ezt megtörténni megengedjük, akkor reánk is érvényesek lesznek Adam Myckiewicz lengyel nemzeti költő szavai: „... ha róluk elfeledkezünk, megérdemljük, hogy Istenünk, az égben, Te is megfedlekess rólunk...”

A Lengyel Szejmképviselők Történelmbarát Egyesület elnökének, Dr. Zbigniew Girzyński, képviselőnek levele dr. Petrassy Miklós részére

Tisztelt Petrassy Úr!

Kérem, fogadja a legmélyebb tiszteletem és elismerésem kifejezését a nagy magyar nemzet iránt, melyet Ön és családja oly nagyszerű gesztussal képvisel a baráti Lengyelország irányában.

Nagy meghatottsággal fogadtuk az 1940-es katyni bűntény és a 2010. évi szmolenszki tragédia Tatabánya városában leleplezett közös emlékművének hírt. Amint ez már máskor is előfordult, most ismét azt érezhettük, hogy a lengyel nemzet számára nehéz pillanatokban a magyarok megértő támogatásával ismét mellettünk állnak. A lengyelek számára oly fájdalmas eseményekre való megemlékezés helyszíne és formája kiérdemli legnagyobb elismerésünket, tiszteletünket és hálánkat.

Maga a tény, hogy a katyni és szmolenszki áldozatok emlékoszlopa abban a városban került leleplezésre, ahol Önök, ezt megelőzően ugyancsak elsőként állítottak emlékművet a mi két nemzetünk közös fiának, Esterházy János grófnak, szimbolikus jelentéssel bír és a megboldogult Lech Kaczyński köztársasági elnök politikai hagyatékának megvalósítását jelenti. Ő ugyanis egy évvel ezelőtt a lengyel köztársasági elnök által posztumusz adható legmagasabb rangú állami kitüntetésben részesítette a néhai grófot.

Az emlékoszlopnak a tatabányai Aradi vértanúk terén való, az 1848-1849-es szabadságharc leverése után meggyilkolt magyar tábornokok emlékét idéző tizenhárom ősi magyar kopjafából kialakított emlékhely melletti elhelyezését az 1940-es katyni és a 2010. évi szmolenszki áldozat

tok emlékét megillető legnagyobb megbecsülés jeleként értelmezzük.

Az 1940-ben Katynban meggyilkolt lengyel tisztok, illetve a 2010-es szmolenszki tragédia áldozatai – akik között ott volt Lech Kaczyński köztársasági elnök, illetve a lengyel fegyveres erők legfőbb vezetőségének több tábornoka is – minden, az Önök ezen gesztusának szimbólumát megértő lengyel szemében a lehető legnagyobb tiszteletben részesültek. Mint a Lengyel Köztársaság Szejmében működő Történelemlarát Egyesületet vezető parlamenti képviselő, ezért szeretném kifejezni az Ön és az egész magyar nemzet iránt érzett legőszintébb és legforróbb köszönetemet.

Nekünk, lengyeleknek az idők jele az a tény is, hogy 90. évvel a nemzeti függetlenségünket megvédő 1920-as lengyel-bolshevik háború után, amelyet a lengyelek a magyarok hathatós segítségével nyertek meg, akik annak idején nem késlekedtek fegyveres munícióval éppúgy, mint saját katonáik vérével a segítségünkre sietni, most újra megtapasztalhattuk magyar testvéreink önzetlen barátságának és szolidaritásának gesztusát.

Ezért, ismételten kérem, tisztelt Petrásy Miklós úr, fogadja az Ön és családja iránt érzett legmélyebb tiszteletemet és elismerésem, melyet ezúton, az Ön közvetítésével szeretnék eljuttatni minden magyar ember részére.

REZÜMÉ

A lengyel nemzet egyik legnagyobb huszadik századi tragédiájáról, a katyni népirtásról manapság egyre többet lehet

hallani, olvasni Magyarországon is. E szörnyű bűntény háttere és összefüggései azonban mind a mai napig nem kellen ismertek még a szélesebb társadalmi nyilvánosság számára. Ezért is nevezhető nagyszerű tettnek a Tatabányai Védegyelet kezdeményezése, amely úgy állított emlékművet a katyni, majd a hetven évré rá ezt követő szmolenszki tragédia áldozatainak, hogy nem feledkezett meg az összefüggések, sőt a magyar párhuzamok bemutatásáról sem. Az aradi vértanúk terén felállított katyni-szmolenszki emlékmű így a jelen számára okulásul a jövő számára pedig tanulságul szolgál minden hazáját szerető és a magyar-lengyel barátságot ápoló magyar ember számára.

SUMMARY

The Katyn genocide is one of the biggest tragedy in the Polish history of 20th century. Nowadays there are more and more documents about Katyn, also in Hungary. However it's background and context are still not clear even for the wider social public. Therefore the initiative of the Tatabányai Védegyelet (Tatabányai Protect the Future) can be rank as a great deed, which shows the memory and true context of the Katyn genocide, as well the Tragedy in Smolensk, not forgetting to exhibit also the Hungarian parallels.

So the Katyn-Smolensk monument which is set on the 13 Martyrs of Arad's area is due to edification and to erudition in the future for all the Hungarian patriots, who care about the Polish-Hungarian friendship.

Alteri vivas oportet, si vis tibi vivere.

Seneka